

Munkácsy Mihály

Munkácson született 1844. február 20-án. Édesapja Lieb Leó Mihály bajor hivatalnokcsaládból származott, sőtiszt volt Munkácson, később pedig Ung és Bereg vármegyék táblabírája. Édesanyja Reök Cecília egy evangélikus nemesi családból származott, amelynek szintén volt kapcsolata megyénkkel, hiszen anyai nagyapja Reök Theofil, a gróf Forgách család uradalmi tisztartója Mándokon. A család 1848-ban Miskolcra költözött. Szüleit fiatalon elvesztette, édesanyja 1850-ben, míg édesapja 1852-ben halt meg. Szülei halála után Békéscsabára került anyai nagybátyjához, Reök István ügyvédhez, aki szigorú nevelésben részesítette, és úgy látta jónak, hogy iparos szakmát tanuljon, ezért 11 évesen beadta Lang György békéscsabai asztaloshoz inasnak. Nyomor és koplalás mellett napi 10-12 órát dolgozott. Három év után szabadult fel, ekkor Aradra ment asztalossegédnek. Itt is sokat nélkülözött, éhezett. 1860-ban betegen tért vissza az akkor már Gyulán élő nagybátyjához.

A lábadozása alatt kezdett komolyabban rajzolgatni. 1861 februárjában Fischer Károly helyi rajztanárnál ismerkedett meg Szamosy Elek festővel, aki már egy hónap múlva magához vette. Az ő tanácsára képezni kezdte magát. 1863-ban Pestre ment, majd a Bécsi Képzőművészeti Akadémián és a Münchener Akadémián tanult. 1868-ban már Düsseldorfban tanul és fest, itt alkotja meg az Ásító inas című festményét, amely az önálló stílus kialakítás első képviselője. Nevét is ebben az évben magyarosította, melyről a békéscsabai jegyzőkönyv is tanúskodik. 1869-ben lát hozzá a Siralomház című munkájához. A még készülő művet William P. Wiltach amerikai milliomos a műteremből megvásárolta, de hozzájárult, hogy Munkácsy kiállítsa azt a Szalonban, ahol aranyérmert nyert vele. 1870 karácsonyán egy fogadáson ismerkedik meg az idős De Marches báróval és a szintén 26 éves feleségével. 1871. novemberében, feltehetőleg a báróné közbenjárására, Párizsba tette át műhelyét, de később Békéscsabán is rendezett be egy műtermet. A báró 1873-ban meghalt, s a gyászév letelte után Munkácsy házasságot kötött De Marches báró özvegyével, a polgári származású Cecile-lel. Ekkor új korszak kezdődik művészetében. A kritikai realizmus helyét a nagy kompozíciók és a szalonképek, a tájképek, a csendéletek, valamint a portrék veszik át. A társadalmi kapcsolatok is egyre nagyobb hangsúlyt kapnak életében. Felesége nem csak társa, hanem mai kifejezéssel élve menedzsere is volt Munkácsynak. 1878-ban a párizsi világkiállításon arany éremmel jutalmazták a Milton című képét. Ezt Charles Sedelmeyer osztrák műkereskedő veszi meg, és utaztatja körbe Európán, így világhírnévre tesz szert. Ez pedig a hazai elismerések sokaságát is jelenti számára. Megkapja a Vaskorona-rendet, 1880-

ban pedig nemességet kap Ferenc Józseftől. Ebben az évben kezd dolgozni a Krisztus-trilógián is. 1881-ben fejezi be a Krisztus Pilátus előtt, 1884-ben pedig a Golgota című művét. Mindkét kép hatalmas sikert ért el egész Európában, ami Sedelmeyernek is köszönhető, aki a képek európai és amerikai körútját is megszervezte. Újabb monumentális műveit, portréit is hatalmas látványosságok keretében a nagyközönség előtt leplezik le. Sikerét mutatja, hogy az Országos magyar Képzőművészeti Társulat és a Nemzeti Szalon, a bécsi, a berlini, a stockholmi, a madridi és az antwerpeni festőakadémiák tagjává választják. 1893-ban készül el az Országház számára a Honfoglalás c. műve. Ezen a képen már akadémikus vonásokat is felfedezhetünk. A munkát hosszas tanulmányok, szinte történeti kutatás előzte meg. 1896-ban készíti el a Krisztus-trilógia harmadik képét az Ecce Homot.

1897. február 4-én súlyos depresszióba esett. Egyre romló idegállapota miatt először Baden-Badenba, majd a Bonn melletti endenichi szanatóriumba szállították. Itt halt meg 1900. május 1-én. A nemzet halottjának nyilvánították. Halála hírére gyászba borult szinte az egész ország. Hazaszállítása után a Múcsarnokban ravatalozták fel. Temetése május 9-én a Kerepesi úti temetőben volt, ahol hatalmas tömeg kísérte el végső útjára. A ház, ahol asztalos inas volt Békéscsabán, 1901. május 11-én emléktáblát kapott, s még aznap utcát is neveztek el róla ugyanitt. 1951-ben a városi megyei múzeum Munkácsy Mihály tiszteletére a Munkácsy Mihály Múzeum nevet vette fel. Ma itt gyűjtik relikviáit.

Láda Bertalan